

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“МЕНЕДЖМЕНТ ГРОМАДСЬКИХ (КОЗАЦЬКИХ)
ОРГАНІЗАЦІЙ”
(для спеціалістів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2011

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Менеджмент громадських (козацьких) організацій” — одна з дисциплін, що належить до тих, які створюють основну базу знань, необхідну для ефективної підготовки фахівців з менеджменту організацій, у сфері організації місцевого (козацького) самоврядування, а також державного управління; для роботи в громадських організаціях.

Метою навчальної дисципліни “Менеджмент громадських (козацьких) організацій” є вивчення основних теоретичних і практичних засад з організації діяльності громадських (козацьких) неурядових організацій (НУО), а також вироблення в них вмій і навичок, необхідних для підготовки фахівців з менеджменту організацій, для майбутньої роботи в громадських (козацьких) організаціях, органах місцевого самоврядування та державного управління.

Студенти отримають знання з правових засад діяльності та соціальної ролі НУО, планування; навички щодо створення та адміністрування команди, налагодження зовнішніх зв'язків, розробки бізнес-проектів і залучення фінансування на їх виконання; ознайомляться з успішними прикладами діяльності НУО як в Україні, так і за кордоном. Крім того, розглядатимуться перспективи розвитку неурядових організацій в Україні з порівняльним аналізом подібного досвіду в країнах Північної Америки, Західної та Центральної Європи.

Отже, програма навчальної дисципліни “Менеджмент громадських (козацьких) організацій” спрямована на те, щоб дати студентам, які навчаються за спеціальністю “Менеджмент організацій”, знання теоретичних основ регіонального маркетингу та основ практичного застосування маркетингових досліджень як у практичній роботі, так і в наукових дослідженнях.

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування *В. В. Утвенком*

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування (протокол № 7 від 27.02.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В. Навчальна програма дисципліни “Менеджмент громадських (козацьких) організацій” (для спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Менеджмент громадських (козацьких) організацій”, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2011
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ ГРОМАДСЬКИХ (КОЗАЦЬКИХ)
ОРГАНІЗАЦІЙ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	Змістовий модуль I. Організаційно-правові засади діяльності громадських (козацьких) організацій Роль громадських (козацьких) організацій у підвищенні добробуту громади, соціальному захисті громадян і розвитку громадянського суспільства
2	Нормативно-правове регулювання діяльності неурядових організацій (НУО)
	Змістовий модуль II. Особливості діяльності громадських (козацьких) організацій
3	Стратегічне планування діяльності НУО
4	Лідерство та основні засади управління організацією
5	Керування волонтерськими програмами
	Змістовий модуль III. Фінансове забезпечення діяльності та система управління в громадських (козацьких) організаціях
6	Основи фандрейзингу (залучення коштів)
7	Проектний менеджмент
8	Розвиток соціального партнерства
Разом годин: 216	

ЗМІСТ
дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ ГРОМАДСЬКИХ (КОЗАЦЬКИХ)
ОРГАНІЗАЦІЙ”

Змістовий модуль I. Організаційно-правові засади діяльності громадських (козацьких) організацій

Тема 1. Роль громадських (козацьких) організацій у підвищенні добробуту громади, соціальному захисті громадян і розвитку громадянського суспільства

Поняття громадянського суспільства. Історичні традиції розвитку громадянського суспільства в Україні. Світовий досвід розвитку громадянського суспільства. Сутність неурядових організацій (НУО). Основні напрямки діяльності неурядових організацій в Україні. Діяльність НУО за кордоном. Поняття “громадський сектор”. Напрямки та перспективи розвитку громадського сектору в Україні. Напрямки соціальної роботи НУО. Особливості співпраці НУО з органами влади.

Література [1; 5; 6; 13]

Тема 2. Нормативно-правове регулювання діяльності неурядових організацій (НУО)

Основні правові форми та засади діяльності НУО. Принципи визначення статутної діяльності. Реєстрація НУО. Формування та функції органів управління. Форми звітування органів управління. Регулювання фінансової діяльності НУО. НУО та новий Цивільний кодекс. Регулювання надання соціальних послуг неурядовими організаціями: реалії та перспективи.

Література [1–3; 13; 26]

Змістовий модуль II. Особливості діяльності громадських (козацьких) організацій

Тема 3. Стратегічне планування діяльності НУО

Функції стратегічного планування. Модель відкритої системи. Місія – мета – завдання – стратегія. Інструментарій стратегічного планування. Оцінка та покращання плану: SWOT-аналіз. Побудова

логічної структури (введення). Успішні приклади стратегічного планування.

Література [10; 16; 18; 20; 30]

Тема 4. Лідерство та основні засади управління організацією

Типи лідерства (авторитарний, кооперативний, невтручання тощо) та вплив на ефективність роботи НУО, включаючи питання підтримки лідерства. Лідерство та визначення місії НУО. Менеджмент, орієнтований на результат. Принципи командної роботи та розподіл повноважень у НУО. Основи організаційної поведінки. Основи ділового спілкування. Правила парламентської процедури. Прозорість у прийнятті рішень в НУО. Запобігання та подолання конфліктів в організації. Діяльність НУО, орієнтована на клієнта робота.

Література [10–13; 18; 20; 25; 30]

Тема 5. Керування волонтерськими програмами

Волонтерство: визначення, види та користь волонтерської діяльності. Законодавча база волонтерської діяльності в Україні. Розробка волонтерської програми: оцінка потреб, роль координатора та персоналу. Волонтерські посади, розробка посадових обов'язків. Методи та принципи залучення волонтерів. Проведення співбесіди. Орієнтація та навчання. Контроль і оцінка волонтерської діяльності. Мотивація волонтерів. Визнання та винагородження.

Література [4; 6; 15]

Змістовий модуль III. Фінансове забезпечення діяльності та система управління в громадських (козацьких) організаціях

Тема 6. Основи фандрейзингу (залучення коштів)

Основні джерела фінансування НУО в Україні та за кордоном. Принципи фінансової стабільності НУО. Причини фінансової нестабільності НУО. Аналіз та планування у фандрейзингу. Чинники ефективного фандрейзингу. Формування бази даних потенційних благодійників або спонсорів. Методи ефективного фандрейзингу: аналіз прикладів. Форми соціального інвестування. Соціальної орієнтований бізнес — що це? Звітування про використання коштів благодійника або спонсора.

Література [4; 8; 9; 14; 17; 23]

Тема 7. Проектний менеджмент

Основні принципи управління проектом. Чинники, що сприяють успішності проекту. Розробка проекту: стадія аналізу. Розробка проекту: стадія планування. Побудова матриці логічної структури. Якісні фактори. Індикатори та джерела підтвердження. Планування бюджету. Основи моніторингу та оцінки.

Література [7; 19; 27; 28; 29]

Тема 8. Розвиток соціального партнерства

Дієві неурядові організації як фактор вирішення соціальних проблем та ефективного регулювання соціальної політики територіальних громад: український та міжнародний досвід. Форми участі громадськості у прийнятті управлінських рішень. Напрямок розвитку місцевих ресурсів. Соціальне партнерство в Україні та за кордоном: реалії та перспективи. Перспективні моделі фінансування соціальних проектів з місцевого бюджету. Правила залучення коштів з державного або місцевого бюджетів для надання платних соціальних послуг. Найкращі практики фінансування соціальних проектів з місцевого або державного бюджетів: міжнародний досвід.

Література [4; 9; 11; 21–23; 26]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану студенти (слухачі) виконують контрольну роботу. Номер варіанта контрольної роботи студент визначає самостійно за останньою цифрою номера своєї залікової книжки.

Контрольна робота виконується на аркушах паперу формату А4 обсягом не менше ніж 12 сторінок друкованого тексту (Times New Roman, 14). Для чіткого та послідовного викладу матеріалу необхідно скласти план контрольної роботи, який має містити такі обов'язкові структурні частини:

вступ (обсягом до 2 сторінок), де висвітлюються суть і значення теми;

основну частину — розкривається зміст питань теми роботи, наводяться зауваження;

висновки, де підсумовується зібраний матеріал та містяться пропозиції;

список використаних джерел, на які даються посилання в тексті.

Контрольна робота оформлюється відповідно до методичних вимог: титульна сторінка, де вказується тема роботи, прізвище та ім'я виконавця, його група та навчальний структурний підрозділ (інститут, кафедра), дата виконання, підписується виконавцем.

У встановлений термін подається на перевірку до кафедри. До заліку студент допускається, якщо контрольну роботу оцінено позитивно.

У ході написання контрольної роботи студент має використовувати вітчизняні та іноземні інформаційні матеріали, самостійно проводити пошук документальної та фактографічної інформації, здійснювати систематизацію та узагальнення даних, виявляти ключові моменти, використовувати електронну пошту та телеконференції, застосовуючи методи пошуку в мережі Інтернет. У випадку необхідності слід проводити реферування документів, формуючи власні погляди на явища, події та процеси, базуючись на знанні граматичних форм.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБИТ

1. Історичні традиції розвитку громадянського суспільства в Україні.
2. Перспективи розвитку громадянського суспільства та громадського сектору в Україні.
3. Співпраця НУО та органів влади в Україні.
4. Правові форми та засади діяльності НУО.
5. Особливості діяльності громадських і благодійних організацій.
6. Етичні норми соціальної роботи.
7. Умови колективного членства в НУО.
8. Демократичні принципи внутрішньої організації НУО.
9. Стратегічне планування діяльності НУО в Україні: позитивні та негативні сторони.
10. Функції стратегічного планування та модель відкритої системи.
11. Перспективи розвитку стратегічного планування в діяльності НУО.
12. Принципи застосування SWOT-аналізу.
13. Лідерство та основні засади управління організацією.
14. Типи лідерства та вплив на ефективність роботи НУО, питання підтримки лідерства, включно.
15. Принципи командної роботи та розподіл повноважень в НУО.

16. Проблеми уникнення та подолання конфліктів в неурядовій організації.
17. Законодавче забезпечення волонтерської діяльності в Україні.
18. Особливості керування волонтерськими програмами.
19. Мотивування волонтерів.
20. Основні напрямки діяльності волонтерських організацій.
21. Основні джерела фінансування НУО в Україні та за кордоном.
22. Форми ефективного фандрейзингу: аналіз прикладів.
23. Мотивування спонсорів і благодійників у фандрейзингу.
24. Фандрейзинг за кордоном: правове та соціальне підґрунтя.
25. Основні принципи управління проектом та чинники, що сприяють успішності проекту.
26. Розробка проекту: стадії аналізу та планування.
27. Планування бюджету неурядових організацій за кордоном.
28. Дієві неурядові організації як фактор вирішення соціальних проблем та ефективного регулювання соціальної політики територіальних громад в Україні.
29. Особливості вирішення соціальних проблем за кордоном.
30. Соціальне партнерство в Україні: реалії та перспективи розвитку.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття “громадянське суспільство”.
2. Основні риси громадянського суспільства в Україні.
3. Етапи розвитку громадянського суспільства в Україні.
4. Розвиток громадянського суспільства за кордоном.
5. Роль НУО в розвитку громадянського суспільства в Україні.
6. Роль НУО в розвитку громадянського суспільства за кордоном.
7. Етичні засади діяльності НУО.
8. Специфіка соціальної роботи НУО.
9. Основні напрямки та перспективи розвитку громадського сектору в Україні.
10. Перспективи розвитку громадського сектору за кордоном.
11. Сутність соціальної роботи згідно з українським законодавством.
12. Клієнти соціальної роботи.
13. Види соціального виключення.

14. Умови членства в НУО.
15. Типові функції наглядової ради НУО.
16. Типові функції правління НУО.
17. Типові функції загальних зборів НУО.
18. Порядок взаємодії органів управління НУО.
19. Звітність органів, управління НУО.
20. Форми звітування органів управління НУО згідно з нормативно-правовими актами.
21. Використання стратегічного планування.
22. Модель відкритої системи.
23. Формулювання місії.
24. Формулювання мети.
25. Формулювання завдань.
26. Види діяльності.
27. Кількісні та якісні індикатори у плануванні.
28. SWOT-аналіз.
29. Принципи складання логічної структури.
30. Типи лідерства.
31. Етика та стандарти роботи менеджера.
32. Типи поведінки під час переговорів.
33. Кооперативний тип лідерства.
34. Авторитарний тип лідерства.
35. Основні правила ділового листування.
36. Правила складання прес-релізів.
37. Стилї керівництва.
38. Переваги та недоліки стилів керівництва.
39. Форми стосунків керівника і працівника, їх застосування.
40. Роль і перспективи волонтерства.
41. Правові засади волонтерства в Україні.
42. Критерії успішності волонтерської програми.
43. Типи набору волонтерів.
44. Принципи залучення волонтерів.
45. Структура співбесіди з потенційним волонтером.
46. Мотивація та винагородження волонтерів.
47. Поняття фандрейзинг.
48. Соціальне підґрунтя фандрейзингу.
49. Мотивація благодійників.
50. Мотивація спонсора.
51. Етичні засади фандрейзингу.

52. Правила відкритості використання благодійних коштів НУО.
53. Планування фандрейзингової кампанії.
54. Форми фандрейзингової кампанії.
55. Переваги та недоліки форм фандрейзингової кампанії.
56. Правила організації благодійних акцій на вулиці.
57. Документація для організації фандрейзингової акції на вулиці або у приміщенні.
58. Інформація, що потребується для переговорів з потенційним благодійником або спонсором.
59. Основні правила складання листів для спонсора або благодійника.
60. Принципи управління проектом.
61. Основні складові проектного циклу.
62. Характеристика успішного бізнес-плану.
63. Особливості організації та проведення презентації.
64. Специфіка організації та проведення масових акцій.
65. Правила організації та проведення семінарів.
66. Правила організації та проведення “круглих столів”.
67. Правила організації та проведення конференцій.
68. Планування бюджету НУО.
69. Місцеве самоврядування.
70. Основні інститути місцевого самоврядування.
71. Громадські ради як механізм урядування.
72. Форми участі громадськості у прийнятті управлінських рішень.
73. Процедурні особливості місцевих ініціатив.
74. Особливості організації та проведення громадських слухань.
75. Форми залучення коштів з місцевого та державного бюджетів для надання соціальних послуг.
76. Моделі фінансування соціальних проектів з державного бюджету.
77. Проаналізуйте розвиток НУО в Україні та за кордоном.
78. Основні засади соціальної роботи НУО.
79. Основні види неприбуткових організацій відповідно до українського законодавства.
80. Форми участі громадськості у прийнятті управлінських рішень органами місцевої влади згідно з українським законодавством.
81. Характерні особливості стратегічного планування діяльності НУО за кордоном.
82. Мета, завдання та функції стратегічного планування.

83. Види менеджменту та принципи будування стосунків в ефективній команді.
84. Діяльність волонтерських організацій за кордоном.
85. Посадові обов'язки волонтерів в Україні та за кордоном: порівняльна характеристика.
86. Основні напрями та перспективи формування соціально орієнтованого бізнесу в Україні.
87. Характерні особливості здійснення підготовки та проведення переговорів з потенційним благодійником або спонсором.
88. Характерні особливості планування бюджету неурядових організацій в Україні.
89. Розвиток соціального партнерства за кордоном.
90. Розкрийте перспективні моделі фінансування соціальних проєктів з місцевого або державного бюджетів в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України "Про благодійництво та благодійні організації" // ВВР України. — /1997. — N 46. — Ст. — 292.
2. Закон України "Про об'єднання громадян" // ВВР України. — /1992. — N 34. — Ст. — 504.
3. Закон України "Про соціальні послуги" // ВВР України. — /2003. — N 45. — Ст. — 358
4. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді. — К.: ЦНЛ, 2005. — 176 с.
5. *Все вирішують...* стандарти: Посіб. для громадських організацій. — К.: РЦ Гурт, 2001. — 58 с.
6. *Дослідження волонтерства:* Практ. посіб.. — К.: РЦ "Гурт", 2001. — 58 с.
7. *Досягнення успіху в менеджменті проєктів* / М. Браун; Британська рада: Пер. з англ. — К., 2000. — 96 с.
8. *Дуглас А. Дж., Карлсон К. Дж.* Основные принципы фандрейзинга. — Д.: Баланс-Бизнес Букс, 2007. — 240 с.
9. *Залучення фінансування з місцевих джерел для неприбуткових організацій* / Р. Р. Краплич. — Рівне, 2002. — 184 с.
10. *Менеджмент НДО* / Т. В. Азарова, Л. К. Абрамов. — Кіровоград: ЦПТІ, 1999. — 84 с.

11. *Общественно-деловые отношения* НГО. — Кіровоград: ЦПТІ, 1999. — 92 с.
12. *Основи ефективного лідерства* / К. О'Коннор; Британська рада: Пер. з англ. — К., 2000. — 96 с.
13. *Підірний І. В., Трофименко Ю. В.* Побудова команди— Чернігів: Ахала, 2000. — 104 с.
14. *Розвиток локальних ресурсів, або Вступ до соціального інвестування* / Р. Р. Краплич. — Рівне, 2003. — 128 с.
15. *Створення та керування волонтерською програмою.* — К.: Центр волонтеріату "Добра воля", 2001. — 68 с.
16. *Стратегічне планування діяльності НДО.* — Кіровоград: ЦПТІ 2000. — 76 с.
17. *Фандрейзинг для НДО.* — Кіровоград: ЦПТІ, 2000. — 84 с.
18. *Школа громадського менеджменту.* — Донецьк: РЦ "Сприяння" 2000. — 254 с.
19. *Як досягти успіху в написанні звітів* / К. Герітедж; Британська рада: Пер. з англ. — К., 2000. — 96 с.

Додаткова

20. *Брайсон Д. М.* Стратегічне планування для державних і неприбуткових організацій — Л.: Літопис, 2004. — 352 с.
21. *Діалог.* — Донецьк: РЦ "Сприяння". — 2000. — № 3.
22. *Зверев А. Ф.* Социальное партнерство в предпринимательстве. — М.: Изд-во РУДН, 2001. — 109 с.
23. *Корпоративне спонсорство.* — К.: ІАЦФ, 2000. — 60 с.
24. *Менеджмент організацій.* — К.: КНТ, 2006. — 688 с.
25. *Осовська Г. В., Осовський О. А.* Основи менеджменту. — К.: Кондор, 2006. — 664 с.
26. *Про порядок надання платних соціальних послуг та затвердження їх переліку:* Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.04 № 12.
27. *Трілленберг В.* Проєктний менеджмент: Конспект лекцій і семінарів. — Тернопіль: Економічна думка, 2002. — 96 с.
28. *Управління організацією в умовах, що змінюються* / І. В. Підірний, Ю. В. Трофименко. — Чернігів: Ахалар, 2000 — 60 с.
29. *Шалушкин Н. Н.* Основа менеджмента и бизнеса: Спецкурс для деловых людей. — К.: МАУП, 1995. — 176 с.
30. *Як досягти успіху в запровадженні змін та нововведень* / Дж. Гарді; Британська рада: Пер. з англ. — К., 2000. — 96 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Менеджмент громадських (козацьких) організацій”	4
Зміст дисципліни “Менеджмент громадських (козацьких) організацій”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	7
Теми контрольних робіт	8
Питання для самоконтролю	9
Список літератури	12

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *А. А. Тютюнник*
Комп’ютерне верстання *С. П. Номенат*

Зам. № ВКЦ-4558

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.
Ум. друк. 0,87. Обл.-вид. 0,58. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*

МАУП